

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. május 8.

TÖRTÉNELEM
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2013. május 8. 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszlevelet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlapon utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt! A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásakor az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat a római köztársaság válságával kapcsolatos.

Mely társadalmi réteghez vagy csoporthoz tartoztak azok a személyek, akiknek elégedetlenségéről szólnak a források? Válasszon a felsoroltak közül! Írja a források után található négyzetbe a megfelelő réteg vagy csoport sorszámát! Minden forráshoz egy sorszámot írjon! (Elemenként 1 pont.)

Társadalmi rétegek, csoportok:

1. colonusok; 2. a lovagrend tagjai; 3. patríciusok; 4. elszegényedett kisbirtokos parasztok; 5. rabszolgák; 6. a provinciák lakói; 7. a Rómával szövetséges itáliai népek; 8. a szenatori rend tagjai.

a) „A hadvezérek hazudnak a katonáiknak, amikor a csatákban arra biztatják őket, hogy ősök sírjáért és templomaiért harcoljanak az ellenséggel, hiszen ezek közül a rómaiak közül nincs egynek sem családi oltára, nincs ősi temetkezőhelye, vadidegenek fényűzéséért és vagyonáért harcolnak és halnak meg; [...]”
(Plutarkhosz: Tiberius Gracchus)

b) „[A felkelők] követeket küldtek Rómába, akik panaszt emeltek azért, hogy őket, bár Rómának segítettek birodalma meghódításában, az általuk megsegített polgárok nem méltatják polgárjogra. A senatus kemény választ adott nekik: ha megbánták eddig elkövetett tetteiket, küldjenek követséget, ellenkező esetben azonban ne. Ők tehát minden jó reményüket elvesztvén, megindították a háborút.” (Appianosz)

c) „Az itáliai Capuában tartott cirkuszi gladiátorok közül [...] mintegy hetven társát arra beszélte rá, hogy inkább vállaljanak minden veszélyt a szabadságért, semhogy az előadásokon látványként szolgáljanak. Őreiket erőszakkal elűzték és elmenekültek.” (Appianosz)

3 pont	
--------	--

2. A feladat a középkori Európa gazdaságával kapcsolatos.**Oldja meg a források és ismeretei segítségével a távolsági kereskedelemre vonatkozó feladatokat!** (Elemenként 1 pont.)

a) „A velenceiek semmiféleilletéket sem tartoznak fizetni, amit szokás folytán vagy más okból tőlük megkövetelhetnének, sem akkor, mikor megérkeznek, itt tartózkodnak, eladnak, vesznek, letelepednek, sem amikor eltávoznak, csakis akkor, ha zarándokokat szállító hajókon érkeznek vagy távoznak, akkor ugyanis a király szokásjoga szerint harmadrészt tartoznak a királynak adni.” (*Jeruzsálem királyának oklevele, 1124*)

Az idézett oklevél hozzájárult egy középkori tengeri kereskedelmi útvonalhálózat forgalmának fellendüléséhez. Nevezze meg ezt az útvonalhálózatot!

.....

b) „Mi, Bréma város konzuljai és közönsége a tengeri városok, s más városok konzuljainak, valamint a Római Szent Birodalom német [szövetségéhez] tartozó valamennyi kereskedőnek mérhetetlen nagy hálánkat fejezzük ki, amiért kegyelmükbe fogadtak, és a mondott kalmárok szabadságaiból és kiváltságaiból nekünk is részt engedtek [...]” (*Bréma városának levele*)

Nevezze meg azt a kereskedelmi szövetséget, amelyhez Bréma városa a levelet intézte!

.....

c) „Az angol király lezárta az összes tengerszorosokat, semmit sem engedve jönni [a Franciaországgal szövetséges területről], sem érkezni oda, legkevésbé pedig gyapjút és gyapjas báránybőrt. [A Franciaországgal szövetséges terület egész lakossága] megdöbben, hiszen a posztókészítés a legfőbb mesterség [...]. Igaz ugyan, hogy sok gabona jön részükre Franciaországból, de miből vegyék meg, miből fizessék, ha nincs kereset.” (*XIV. századi krónika*)

Melyik terület kereskedelmi lehetőségeinek beszűküléséről szól a forrás? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. Champagne

2. Dalmácia

3. Flandria

4. Szilézia

3 pont	
--------	--

3. A feladat a magyar nép őstörténetéhez kapcsolódik.

Határozza meg a térkép és ismeretei segítségével, melyik feltételezett magyar szállásterülethez kapcsolhatók az alábbi meghatározások! (A szállásterületek földrajzi elhelyezkedésére vonatkozóan több elmélet is van, a feladat megoldása során a szállásterületeknek a térképen ábrázolt, feltételezett helyszínét vegye alapul.) Írja a megfelelő szállásterület nevét a táblázatba! Egy szállásterület neve több helyen is szerepelhet. (Elemenként 1 pont.)

A magyar szállásterületek feltételezett földrajzi elhelyezkedése
(a szállásterületek neve a térképen vastag nagybetűkkel szerepel)

Meghatározás	Szállásterület
a) Julianus barát a XIII. században ezen a szállásterületen talált még magyar nyelvű népességet.	
b) Ez a szállásterület az egyesített keleti szláv állam uralkodói központjától közvetlenül délre helyezkedett el.	
c) Ez a szállásterület az Európát és Ázsiát elválasztó hegységrendszer európai lejtőinél található.	
d) Ennek a szállásterületnek a határán található a Vereckei-hágó.	

4 pont

4. A feladat a reformációhoz kapcsolódik.

Határozza meg, hogy az alábbi források a reformáció korának melyik egyházához/felekezetéhez kapcsolhatók! Írja a megfelelő egyház/felekezet nevét a kipontozott vonalra! (Elemenként 1 pont.)

a) „Ámde – bármiként is ítéltessenek meg az emberek cselekedetei – az Úr mégis azok által egyformán saját művét hajtotta végre, akik fennhéjázó királyok véres kormánypalcáját összetörték, és tőrhetetlen uralmukat megsemmisítették. Hallják meg ezt a fejedelmek és rettegenek!” (A keresztény vallás tanítása, 1536)

.....

b) Az első német nyelvű teljes Biblia-fordítás címlapja (1541-es kiadás)

.....

c) „Ezen parlament hatalma által törvénybe iktatjuk, hogy elfogadjuk és elismerjük felséges urunkat, a Királyt, örökösait és utódait a trónon az [...] egyház egyetlen fejének ezen a földön.” (Egyházfőségi törvény, 1534)

.....

d) „Ez az egész társaság és annak minden tagja a mi szentséges urunknak [...] hű engedelmissége alatt harcol, s jóllehet arra tanít az evangélium, és mi igaz hittel elismerjük és szilárdan valljuk, hogy az összes keresztények alá vannak vetve [...], fejüknek és Jézus Krisztus helyettesének, mégis [...] minket amaz egyetemes kötelékeken kívül külön fogadalom kössön, úgy hogy akármit parancsolnak, [...] azt tartozunk, amennyiben rajtunk fordul, minden halogatás vagy mentegetődzés nélkül végrehajtani.” (Szervezeti szabályzat, 1540)

.....

4 pont	
--------	--

5. A feladat a XVI. századi török-magyar küzdelmekhez kapcsolódik.

Rendelje a forrásokhoz a leírt csatában / ostromban részt vevő személyeket! Írja a felsorolt személyek közül azok nevét a pontozott vonalra, akik az adott csatában / ostromban részt vettek! Egy-egy csatában / ostromban több személy is részt vehetett, két személy pedig egyikben sem vett részt. (Feladatrészenként 1 pont.)

Személyek:

Dobó István, Fráter György, II. Lajos, Szapolyai János, Szulejmán, Zrínyi Miklós

a) „E közben Ahmed a Temesköz meghódítását befejezte, veszteségeit kiheverte s pihent seregével Alihoz csatlakozott. Szolnok alatt kellett egyesülniök, hová Ali már augusztus 22-ikén megérkezett. [...] az erős vár pedig ellenállás nélkül török kézbe került. A könnyű sikertől még inkább elvakítva, az egyesült roppant török had [...], »a gyermekszoba«, a »rossz akol« – így nevezte Ali – megvívására indult. [...] Hat vármegye nagy részének megtartása s messze föld biztonsága függött [...], mely fontosságához képest még mindig nem volt kellően megerősítve. Belső és külső várból, a palánkkal védett városból s néhány előre tolt védműből, toronyból állott. Az őrség száma legföllebb 2000 volt. Egy részük csak kevéssel az ostrom előtt érkezett, mert [...] segítségre szólította a közeli városokat, vármegyéket, urakat, s épen ezek szolgáltatták az őrség túlnyomó részét.” (Szilágyi Sándor, történész)

.....

b) „A küzdelem pontosan egy és fél óráig tartott. A mocsár is nem egyet nyelt el mély örvényeiben: sokan azt mondták, hogy a király is ott pusztult el. Azonban később egy meredek part hasadékában lelték meg. Ezen a helyen akkor a Duna áradása miatt a szokottnál magasabban állott a víz: itt fulladt bele a vízbe lovával együtt úgy, ahogy fel volt fegyverkezve. [...] A csatában és menekülés közben a királyon kívül a püspökök közül elpusztult: [...]. A bárók közül: [...]. Az ország előkelőbb és hatalmasabb emberei közül: [...]. Ezenkívül még mintegy ötszáz előkelőbb nemes.” (Brodarics István: Igaz leírás)

.....

c) „Szombaton reggel [...] a belső vár hídja fölött levő kaput kinyitatta, s háromszáz embernyi puskás, kardos és dzsidás hitetlent maga előtt bocsátván, »Haj, huj!« kiáltással és puskatúzzal kirohant az iszlám seregére. Fején aranyhímvészű bársonyföveg, mellén aranylánc, kezében aranyos markolatú szablya volt. Mivel a szemközt felállított janicsárágyúból egy ötdrachmás golyó mellen találta, hanyatt esett, összes katonái pedig egy pillanat leforgása alatt lekasabolattak. [...] egy janicsár levágta fejét a nyakáról. Szerencsétlen fejét a muhzir aga, bársonyfövegével és aranyláncával együtt janicsárjaival a szultán sátrához vitette.” (Szelániki Musztafa: Szaloniki Krónika)

.....

3 pont	
--------	--

6. A feladat a XIX. századi balkáni konfliktusokhoz kapcsolódik.

Azonosítsa a vaktérkép alapján az alábbiakban meghatározott városokat és területeket! Írja a meghatározásokhoz a vaktérképen található megfelelő sorszámot! (Elemenként 1 pont.)

Meghatározás	Város / terület sorszáma
a) Az Oszmán Birodalomtól legkorábban teljesen függetlenné vált balkáni állam fővárosa, már az ókortól fontos gazdasági és kulturális központ.	
b) Az Osztrák-Magyar Monarchia által előbb megszállt, majd bekebelezett balkáni terület.	
c) Az orosz terjeszkedés áhított célja, az orosz flotta Fekete-tengerről való kijutásának kulcsa, az ókor óta több birodalom fővárosa.	
d) A létrejövő Román Királyság egyik alkotóeleme, előzőleg török vazallus fejedelemség.	

4 pont

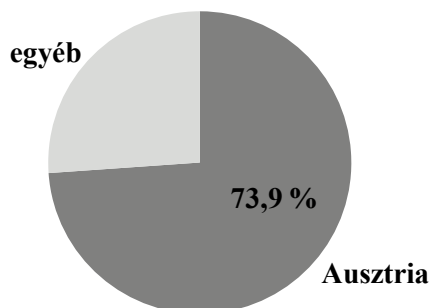

7. A feladat a dualizmus kori magyar mezőgazdasággal kapcsolatos.

A feladatban felsorolt tények mindegyike hatással volt a búza termesztésére vagy az azzal való kereskedelemre. Írja le a felsorolt tények egy-egy olyan közvetlen következményét, amely kiolvasható a forrásként megadott táblázatok valamelyikéből! (Elemenként 1 pont.)

A búza átlaghozama (1871–1915)	
időszak	átlaghozam (mázsa/kataszteri hold)
1871–1885	5,0
1886–1900	6,9
1901–1915	7,0

A búza tőzsdei átlagára (1872–1886)	
időszak	ár (1867 = 100)
1872–1876	112,8
1877–1881	106,4
1882–1886	86,3

A búzakivitelt megoszlása célországok szerint
(1887–1891)

a) **Tény:** A korszakban Ausztria és Magyarország közt vámszövetség állt fenn, a két országot nem választotta el egymástól vámhatár.

Következmény:.....
.....

b) **Tény:** Az 1870-es évek közepétől olcsó amerikai búza árasztotta el az európai piacokat.

Következmény:.....
.....

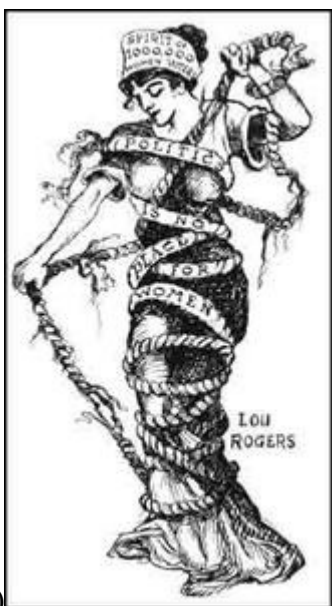
c) **Tény:** Új eljárások terjedtek el a mezőgazdaságban, és általánossá vált a rendszeres trágyázás.

Következmény:.....
.....

3 pont	
--------	--

8. A feladat a női egyenjogúsághoz kapcsolódik.

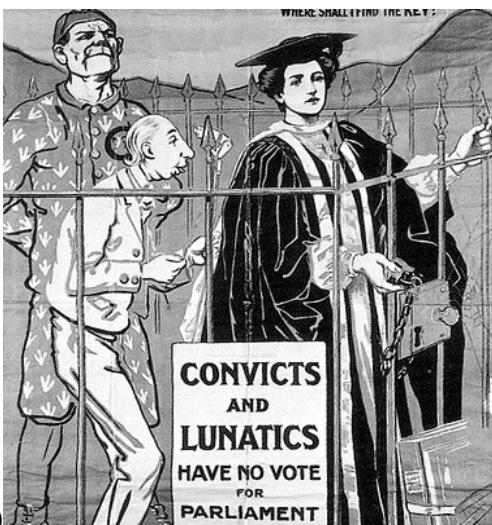
Döntse el az alábbi képi forrásokról, hogy támogatják vagy elutasítják-e a női választójogot! Írja a képek betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! (Elemenként 1 pont.)

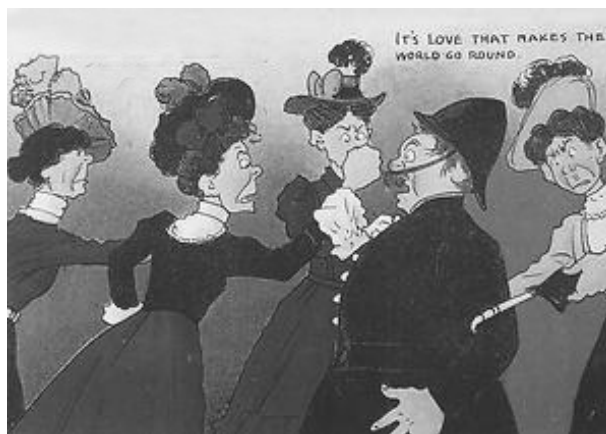
A) A kötélfelirata: „A politika nem nőknek való”

B) A kép felirata: „A szavazás napja”

C) A tábla felirata: „Bűnözőknek és őrülteknek nincs választójoga”

D) A kép felirata: „A szeretet mozgatja a világot”

támogatja a női választójogot	elutasítja vagy kritizálja a női választójogot

4 pont	
--------	--

**9. A feladat Magyarország két világháború közötti történelméhez kapcsolódik.
Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei segítségével!**

„Amit a szomszédos államok és a nagyhatalmak jelenleg várnak a magyar kormánytól, az külpolitikailag mindenekelőtt béke, a belpolitikában pedig a rend. Agressziót és felfordulást három irányzat idézhet elő: a magyar fasiszták (irredenta és antiszemita szervezetek), a karlisták [IV. Károly hívei] és a kommunisták. Bethlen gróf mindeddig féken tartotta őket [...]. Képes lenne-e ma egy másik kormány uralni a helyzetet, és ugyanezeket a garanciákat adni a külföldnek? Ez nagyon kétségesnek tűnik, és kollégáim közül többen azt állítják, hogy nem.” (A francia követ jelentése Magyarországról, 1922. március)

a) Az idézett forrásban említett csoportok közül különösen melyiknek a „féken tartását” szolgáltatta az alábbiakban idézett törvény? (1 pont)

„1. § Aki az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására vagy megsemmisítésére, különösen valamely társadalmi osztály kizárólagos uralmának erőszakos létesítésére irányuló mozgalmat vagy szervezkedést kezdeményez vagy vezet, bűntettet követ el, és öt évig terjedhető fegyházzal büntetendő.” (Részlet az 1921. évi III. törvénycikkéből)

.....

b) Miért sértette a szomszédos államok érdekeit a magyar irredentizmus? (1 pont)

.....

.....

c) Hogyan nevezzük az egyes szomszédos államok által a korszakban létrehozott magyarelles szövetséget? (1 pont)

.....

d) Mi az, amit a francia követ elismerésre méltónak tartott Bethlen István politikájában? Az alábbiak közül karikázza be a két helyes válasz sorszámát!
(Elemenként 1 pont.)

1. Tiszteletben tartotta a demokratikus elveket.
2. Megakadályozta a szélsőséges mozgalmak térnyerését.
3. A szomszédos országokkal barátsági szerződéseket kötött.
4. Nem zárta ki a Habsburgok visszatérésének lehetőségét.
5. Erős kézzel kormányzott.

5 pont	
--------	--

10. A feladat a magyar rendszerváltás történetével kapcsolatos.

Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Egy budapesti tüntetésről készült fénykép

a) A fényképen látható tüntetők a magyar történelem egy nevezetes eseményének 141. évfordulója alkalmából gyűltek össze. Az ellenzéki szónokok független, demokratikus Magyarország megteremtését követelték, ami egyértelmű üzenet volt a hatalmon lévőknek.

Mikor készült a fénykép? Válaszában évet, hónapot és napot is írjon!

.....

b) A képen közös transzparenson szerepel két egykori miniszterelnök neve. Mi volt a közös sorsuk alakulásában?

.....

c) Milyen konkrét, Kádár János nevéhez köthető eseménysorozatra utal a képen szereplő egyik transzparenst?

.....

d) Mi volt a fő követelése az idegen elnyomás elleni küzdelemnek a fénykép keletkezésekor?

.....

.....

4 pont	
--------	--

11. A feladat a harmadik világ problémáival kapcsolatos.

Döntse el, melyik forrásokban jelennek meg közvetlenül a táblázatban szereplő problémák! Tegyen X jelet a megfelelő forrás betűjelének oszlopába! Egy sorban több X jel is szerepelhet. (Soronként 1 pont.)

A) „A 20 milliós Mexikóvárosban a külvárosi tájat [...] uraló száraz, felrepedezett föld láttán nehéz elképzelni, hogy ez a vidék 70 évvel ezelőtt vízzel teli terület volt. [...] A népesség rohamos növekedése miatt a felszín alatti vízkészlet túlzott kitermelése és a víz visszaforgatás hiánya egy termékeny területet kopár sivataggá változtatott. Ma már a város lakói közül sokan egy héten összesen csak egy órán keresztül juthatnak folyó csapvízhez.” (*National Geographic*, 2006)

B) „2025-re a népesség számottevően növekszik a legtöbb fejlődő országban, amelyekben egyébként már ma is igen magas a népsűrűség. A tengerpartokon, mintegy 100 kilométer széles sávban élő lakosság száma becslések szerint közel 35 százalékkal emelkedik az 1995. évi értékhez képest, így több mint 2,5 milliárd ember lesz kitéve a tengerszint emelkedés és más – globális éghajlatváltozás által okozott – hatás veszélyének.” (*National Geographic*, 2006)

C) „Az általános felmelegedés mára a legszegényebbek sorsát tovább nehezítő valósággá vált [Afrikában]: aszályok és árvizek követik egymást, terjednek a betegségek, ember és állat egyaránt tanácstalan. »Megváltozott az időjárás. Egyre szeszélyesebb az eső, a termés pedig egyre gyengébb« – panaszolja Tuke Shika, az etiópiai Loke faluban élő földműves kiszáradt kukoricaföldjei előtt.” (*National Geographic*, 2009)

Problémák:	A	B	C
a) élelmezési válság			
b) a természeti környezet átalakulása			
c) járványok			
d) népességrobbanás			

4 pont	
--------	--

12. A feladat a magyarországi kisebbségekhez kapcsolódik.

Döntse el a táblázat adatai alapján, hogy az állítások igazak vagy hamisak-e! Írjon X jelet a táblázat megfelelő mezőjébe! (Elemenként 1 pont.)

Magyarország népességének anyanyelvi megoszlása					
év	magyar	román	német	szlovák	egyéb
1920	89,6 %	0,3 %	6,9 %	1,8 %	1,4 %
1930	92,1 %	0,2 %	5,5 %	1,2 %	1,0 %
1941	92,9 %	0,2 %	5,1 %	0,8 %	1,0 %
1960	98,2 %	0,2 %	0,5 %	0,3 %	0,8 %
1970	98,5 %	0,1 %	0,3 %	0,2 %	0,9 %
1980	98,8 %	0,1 %	0,3 %	0,1 %	0,7 %
1990	98,5 %	0,1 %	0,5 %	0,1 %	0,8 %

(A táblázat adatai a trianoni Magyarország területére vonatkoznak.)

Állítás	Igaz	Hamis
a) A táblázat adataiból egyértelműen megállapítható, hogy 1930 és 1941 között a magukat német anyanyelvűnek vallók létszáma csökkent.		
b) A táblázat adatai alátámasztják, hogy a rendszerváltáskor nőtt a magukat nem magyar anyanyelvűnek vallók aránya.		
c) A táblázat adataiból egyértelműen megállapítható, hogy 1920 és 1990 között Magyarországon a magukat német anyanyelvűnek vallók száma sosem volt kevesebb, mint a magukat román anyanyelvűnek vallóké.		
d) A táblázat adataiból egyértelműen megállapítható, hogy 1920 és 1990 között Magyarországon a magukat szerb anyanyelvűnek vallók aránya sosem haladta meg a magukat szlovák anyanyelvűnek vallókét.		

4 pont	
--------	--

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó feladat,
kettő, a **magyar történelemre** vonatkozó, **egy rövid** és **egy hosszú**,
különböző korszakokra vonatkozó feladat.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	Egyház és kultúra	rövid
	14.	A nagy gazdasági világválság	rövid
Magyar történelem	15.	A vármegyerendszer megszervezése	rövid
	16.	Középkori városok	hosszú
	17.	Áprilisi törvények	rövid
	18.	Rákóczi-szabadságharc	hosszú
	19.	Mezőgazdaság a Rákosi-korszakban	rövid
	20.	A Kádár-korszak politikai rendszere	hosszú

Segítségül megadjuk a helyesen kiválasztott feladatok sorszámainak lehetséges kombinációit.

Jelöljön meg egy oszlopot az alábbi táblázatból!

Karikázza be a választott oszlop betűjelét!

Feladattípus	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
rövid	13.	13.	13.	13.	13.	13.	14.	14.	14.	14.	14.	14.
rövid	15.	15.	17.	17.	19.	19.	15.	15.	17.	17.	19.	19.
hosszú	18.	20.	16.	20.	16.	18.	18.	20.	16.	20.	16.	18.

Csak a szabályok szerint kiválasztott feladatok értékelhetők! A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

A feladatok közül **csak a választott hármat dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során fogalmazvány (piszkozat) készíthető!

13. A feladat a középkori kultúrához kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével a keresztény egyház szerepét a középkori tudományban, kultúrában!

„Tárjanak fel mindent a bölcsek, kutassák ki az ég magasságát, a föld térségeit [...] mi más lesz ebből számukra, mint vesződség, fájdalom és a lélek szorongattatása. Saját tapasztalatából tudta ezt az, aki így szólt: Szívemet arra szántam, hogy megismerjek minden bölcsességet és minden tudományt [...], s csak azt tudtam meg, hogy mindebből bajlódás [...] származik, a sok tudományban csak sok kétséget találni.” (III. Ince pápa: Az emberi sors nyomorúságos voltáról)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

**14. A feladat a világgazdaság két világháború közötti történetéhez kapcsolódik. (rövid)
Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével a nagy gazdasági válság kirobbanásának
körülményeit és a mindennapi életre gyakorolt jellemző hatásait az Amerikai Egyesült
Államokban!**

“Scuse me, Buddy, is this the bread-line or a run on a bank?”

Korabeli karikatúra (Az angol nyelvű szöveg fordítása: „Bocs, haver, itt ingyen kenyérért áll a sor vagy egy bankot rohamoznak meg?”)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

15. A feladat a magyar államalapítással kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével a vármegyerendszer megszervezését és legfontosabb jellemzőit I. (Szent) István uralkodása idején!

„Akkoriban volt Marosvárt egy Ajtony nevű nagyon hatalmas fejedelem [...]. István királynak nem adta meg a tiszteletet semmiben, mert bízott katonáinak és nemes embereinek seregében, akik felett uralkodott hatalma teljében. [...]

Volt egy Csanád nevű igen nagyra becsült vitéze, [... aki] elmenekült, és titkon a királyhoz ment; a király őt Krisztushoz térítve megkeresztelte. [...]

[A király] így szólt a főembereihez: »Készüljetek hadra ellenségem, Ajtony ellen, és foglaljuk el országát.« [...]

Késedelem nélkül harcba szálltak hát [...]. Ajtony serege, mely a síkságon táborozott, hátat fordítva futásnak eredt. Ajtonyt pedig Csanád serege a csata helyszínén megölte.

[István király Csanádot] megtette a királyi ház és Ajtony házának intézőjévé. Ezt mondta a király: »Ezt a várost a mai naptól ne nevezzék már a Marostól, hanem legyen neve Csanádtól. Azért, mert kipusztítottad belőle az ellenségemet, te légy ennek a tartománynak ispánja« [...].” (Szent Gellért püspök nagy legendája)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

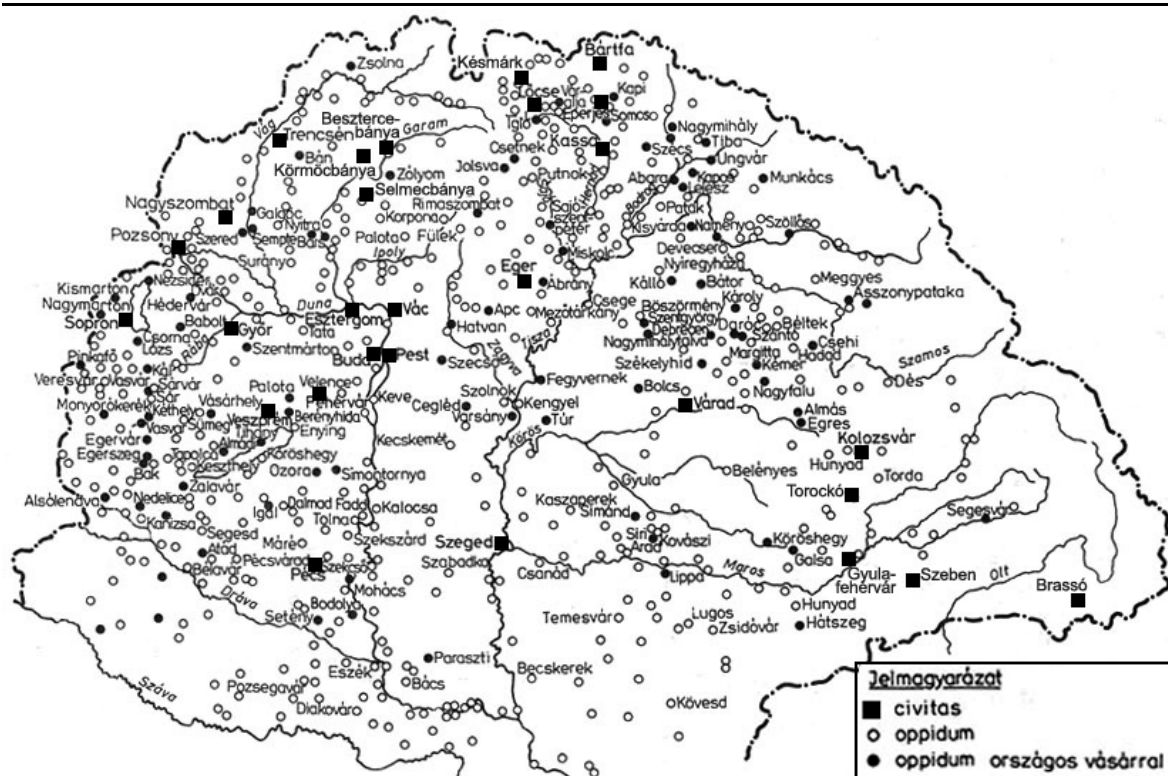
16. A feladat a középkori magyar városfejlődéshez kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a magyar uralkodók városfejlesztő politikáját a tatárjárástól a XV. század közepéig!

Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„[...] hogy ugyanazon óvári polgáraink, illetve hospeseink mostantól fogva és a jövőben, miként más szabad királyi városok, mint például Buda városa [...] az ország bármely most működő és kinevezendő bírójának joghatósága és hatalma alól teljességgel és örökre mentesek és kivételezettek legyenek; a közöttük bármiképpen felmerülő összes ügyeket és pereket [...] a maguk közül közmegegyezéssel és közös akarattal választott mindenkori bírójuk [...] fogja megítélni [...]” (*Erzsébet királyné oklevele, 1354*)

„Mi, Károly, Isten kegyelméből Magyarország királya amidőn [...] János úrral, Csehország dicső királyával tárgyalunk, [...] elrendeltük, hogy mind a mi kereskedőinknek, mind a csehországiaknak az alább megírt országutakon kell járniuk és utazniuk. [...] Mivel jól tudjuk, hogy még Béla király jelölte ki mind a brünni [brno-i] polgároknak, mind a nagyszombatiaknak a vámhelyeket, ezért mind a mi kereskedőinket, mind a csehországi és más országokból érkező kereskedőket hívjuk és biztatjuk, hogy áruikkal minden akadályoztatás nélkül, a vámok lefizetése után szabadon jöjjenek keresztül az említett vámhelyeken.” (*A visegrádi királytalálkozó döntése, 1335*)

Magyarország városai a XV. században (civitas = szabad királyi város, oppidum = mezőváros)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	Pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	21	

17. A feladat az 1848-as forradalomhoz kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a forrás és saját ismeretei segítségével a liberalizmus (liberális alkotmányosság) megjelenését az áprilisi törvényekben!

„III. tc. Független felelős minisztérium alakításáról

3.§. Ő Felsége [...] a végrehajtó hatalmat a független felelős magyar minisztérium által gyakorolja, s bármely rendeletei csak úgy érvényesek, ha a Buda-Pesten székelő miniszterek egyike által is aláíratik.

4.§. A minisztériumnak mindegyik tagja mindennemű hivatalos eljárásért felelős.

5.§. Mindazon tárgyokban, melyek eddig a Kancelláriához, a Helytartótanácsához, s a Kincstárhoz tartoztak [...], Ő Felsége a végrehajtó hatalmat kizárólag a magyar minisztérium által fogja gyakorolni.” (Részlet az áprilisi törvényekből)

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

18. A feladat a Rákóczi-szabadságharchoz kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a forrás és saját ismeretei segítségével a Rákóczi-szabadságharc történetét! Válaszában összegezze a kirobbanásának okait, a kuruc országgyűlések döntéseit, a katonai és politikai erőviszonyokat és a szabadságharc lezárását! A konkrét hadjáratokról ne írjon!

„[...] e folyó 1705dik esztendőben, September havának első Napjára ide a Szécseni Mezőben Generalis Conventusra [általános rendi gyűlésre] bennünket hívogató Leveli általl özve hívott és gyűjtött volna, szükségesnek ítéltük mi is, hogy mindeneknek előtte edj olly Fejet válasszunk magunknak, aki velünk eddjütt hittel confoederálnán [szövetkezvén] ezen Hazánknak ügyét, valamíg Isten által régi szabadságának helyre hozásával s megnyerésével kívánt tzéllját el nem éri, nem tsak az Hadi dolgokban, hanem a Törvényes, Edjházi, Politiai és Oeconomiai [gazdasági] állapotokban is igazgassa és kormányozza, velünk egyetemben óltalmazza: Tetzet közönségessen és eddhező akarattal praemittált [előbb említett] Méltóságos Fejedelem Felső-Vadászi Rákóczi Ferenc Kegyelmes Urunkat, Erdély országának választott

---

Fejedelmét minékünk is, confoederáltaknak [szövetkezetteknek] vezérlő Fejedelmünknek választanánk, amint választottuk is.” (Hajdúszoboszló városának esküszövege a szécsényi konföderációra, 1705)

„Josephus Királyságának lemondása, az Interregnumnak vagy Király nem létének békövetkezett ideje, és az Austriai Ház akármilyen módon praetendált [követelt] mindennemű jussának eltörlése.

[...] első Leopoldusnak [...] nem jól folytatott Királyi Országlásának azonnal ellene mondottunk, és magunkat az alól felszabadultnak lenni kijelentettük, mindazonáltal tovább is [...] vizsgálván, és meggondolván a mostani Országló Első Joseph Császárnak a Magyar Coronához képzett jussát, és álnokul koholt praetentióját [követelését], vagy ahhoz jutásra való kívánságát [...].” (Ónodi országgyűlés törvénycikke, 1707)

„Azok megvigasztalására, akik mint paraszti sorsúak vállalják vagy a jövőben vállalni fogják az ország szolgálatát, határozzuk és rendeljük, hogy mindazok, akik ennek a háborúnak a végéig hűségesen és állhatatosan kitartanak, saját személyükben [...] földesuraik joghatósága alól örökre felszabadítottak, szabadok és felmentettek legyenek; gondoskodni fog lakóhelyükről is a hajdúvárosok mintájára különleges kiváltságok adományozásával, ha a fenséges fejedelem előtt jelentkeznek.” (Sárospataki országgyűlés határozata, 1708)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

20. A feladat a második világháború utáni magyar történelemmel kapcsolatos. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei segítségével, melyek voltak a Kádár-korszak politikai rendszerének a legfontosabb jellemzői az 1960-as évek elejétől! Válaszában térjen ki arra is, milyen lényegi különbségek mutatkoztak a Rákosi-korszakhoz képest! Gazdaságpolitikáról ne írjon!

„Aki nincs a Magyar Népköztársaság ellen, az vele van; aki nincs az MSZMP ellen, az vele van [...]” (Kádár János, 1961)

„A mi címerünknek ki kell fejeznie népi államunk politikai eszméjét. Javasolt új címerünkben a nemzetiszínű pajzs kifejezi a dolgozó magyar népnek a nemzeti hagyományokat tiszteletben tartó hazafias érzelmeit. Ezek a hazafias érzelmek harmonikus egységben vannak a nemzetközi proletárszolidaritás eszméivel és ezt kifejezi a pajzs felett elhelyezett ötágú vörös csillag. A nemzetiszínű és vörös szalagokkal átkötött búzacoszorú további magyar sajátosságot kölcsönöz és kidomborítja címerünk népi jellegét.” (Kádár János az új címerről)

„[...] a szocializmus építéséhez rosszul fogtunk hozzá. Rákosi folyton a Szovjetunió példájára hivatkozott, arra utalt, hogy minden a Szovjetunió kívánságára történik. Ilyen kívánság a valóságban persze nem létezett. De akkoriban a szocialista országok között sajátos 'verseny' bontakozott ki, tudniillik, ki áll közelebb a Szovjetunióhoz, ki hűségesebb hozzá.” (Kádár János bizalmas beszélgetése Mihail Gorbacsov szovjet pártfőtitkárral, 1985)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	Pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	Osztósszám 2	
Vizsgapont	21	

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. A római köztársaság válsága	3	
	2. A középkori kereskedelem	3	
	3. Magyar őstörténet	4	
	4. A reformáció	4	
	5. Török-magyar küzdelmek	3	
	6. Balkáni konfliktusok	4	
	7. A dualizmus kori mezőgazdaság	3	
	8. Női egyenjogúság	4	
	9. A bethleni konszolidáció	5	
	10. A rendszerváltás	4	
	11. A harmadik világ	4	
	12. Magyarországi kisebbségek	4	
	Összesen	45	
I. Elért pontszám egész számra kerekítve			
II. Szöveges kifejtendő feladatok	13. Egyház és kultúra	12	
	14. A nagy gazdasági világválság	12	
	15. A vármegyerendszer megszervezése	12	
	16. Középkori városok	21	
	17. Áprilisi törvények	12	
	18. Rákóczi-szabadságharc	21	
	19. Mezőgazdaság a Rákosi-korszakban	12	
	20. A Kádár-korszak politikai rendszere	21	
	Összesen	45	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve		
I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		90	

javító tanár

Dátum: .....

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....